

Ali smo sploh še pravna država?

Za Novo Slovenijo – krščansko ljudsko stranko je po nedvomno težkem porazu na lanskih državnoborskih volitvah težko leto. Zadnji meseci pa so stranki ponovno prinesli uspeh na volitvah v Evropski parlament. V prvem avgustovskem tednu je minilo natanko devet let od ustanovnega zbora Nove Slovenije – krščanske ljudske stranke, zaradi česar smo v Ampaku za krajši pogovor o aktualnih družbenih razmerah v Sloveniji prosili predsednico Nove Slovenije in bivšo poslanko v Evropskem parlamentu, gospo Ljudmilo Novak.

Po poklicu ste profesorica slovenskega in nemškega jezika, pri čemer ste veliko let poučevali v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine Kamnik. V Evropskem parlamentu ste bili članica Odbora za kulturo in izobraževanje. Kakšen utis je na vas zapustilo večletno delovanje v slovenskem izobraževalnem sistemu? Kako presojate njegovo kakovost v primerjavi z izobraževalnimi sistemi v drugih evropskih državah? Kako ste svoje praktične izkušnje uporabljali pri delu v Evropskem parlamentu?

Dobrih dvajset let sem poučevala v srednji šoli, zato sem v tem času pridobila precej pedagoških izkušenj. To mi je zagotovo pomagalo tudi pri delu v Evropskem parlamentu, kjer sem bila članica Odbora za kulturo in izobraževanje. Slovenski izobraževalni sistem je po mojem mnenju sorazmerno dober v primerjavi z nekaterimi drugimi. Manjka pa mu nekaj pomembnih premikov, da bi se lahko kosal z najboljšimi evropskimi. Med te zagotovo sodi spodbujanje ustvarjalnosti in samoiniciativnosti, spodbujanje mladih k podjetniškemu razmišljanju in usposobljenost za samostojno podjetništvo, spodbujanje k hitrejšemu in bolj učinkovitemu študiju. Pomembno je tudi neformalno izobraževanje, prostovoljno delo in delovne izkušnje, ki bi jih bilo potrebno bolj upoštevati za pridobitev kvalifikacij. Čeprav imamo v Sloveniji dobro izobražene učitelje, je zaradi nenehnih novosti potrebno kvalitetno dodatno vseživljenjsko izobraževanje učiteljev in profesorjev v srednjih šolah in na fakultetah. Predvsem pa je potrebno, da bi se za učiteljski ali profesorski poklic odločili najboljši kadri, saj bi tako lahko predali naprej tudi več kakovostnega znanja. V Sloveniji še vedno manjka potrebno spoštovanje in nagrajevanje pedagoškega dela.

Pomen izobraževanja se v slovenskem prostoru v zadnjih letih zelo poudarja. Pri tem mladim pri iskanju zaposlitve pogosto ne zadostuje zgolj univerzitetna diploma ali magisterij, saj se preneka ter delovna mesta, tudi javna, na Slovenskem delijo po sorodstvenem oziroma političnem in lojalnostnem ključu. Kako preseči takšno situacijo in zagotoviti, da se mladim tako ne vzame motiviranosti za študij že v samem začetku?

Na splošno je motiviranosti za študij in ambicioznosti med mladimi premalo. Menim, da je k temu nekoliko pripomoglo tudi studentsko delo, saj se da z njim kar nekaj let sorazmerno dobro in brezskrbno živeti. Po mojem mnenju bi morali po nekih kriterijih dobiti vsi mladi štipendijo za študij oziroma za poklice, ki jih dejansko potrebujemo, potem pa intenzivno in učinkovito študirati in čim prej doštudirati. Tako bi se doba šolanja, ki v Sloveniji traja predolgo, skrajšala, stroški študija zmanjšali, država bi lahko zagotovila več štipendij, nastala bi potreba po novih delovnih mestih, ki jih sedaj zasedajo študentje, po študiju bi se lažje zaposlili. Kot političarka vse bolj ugotavljam, kako je zaposlovanje odvisno od politične pripadnosti, sorodstvene vezi so že stara zgodba, in vse manj od strokovnosti, delavnosti in zanesljivosti. V interesu vsakega delodajalca bi moralo biti najprej znanje in sposobnosti, poštenost in zanesljivost, izkušnje, ne pa sorodstvene vezi in politična pripadnost. Vsak delojemalec pa je dolžan, da je na delovnem mestu lojalen svojemu delodajalcu in da dela po svojih najboljših močeh in sposobnostih. Na srečo so tudi takšni delodajalci, ki cenijo prej omenjene kvalitete, ker vedo, da bodo s takšnim delavcem tudi sami pridobili.

Kako ocenjujete stanje duha v slovenski družbi po polnoletnosti slovenske države in dvajset let po začetku demokratičnih sprememb?

Tako kot sem ponosna na svojo lepo domovino, sem večkrat tudi žalostna ali celo zaskrbljena nad stanjem duha v slovenski družbi. Glede na našo zgodovino in glede na to, kdo obvladuje medije, pa mi je povsem jasno, zakaj je tako. Če imajo največjo branost rumeni časopisi in gledanost politično motivirana senzacionalna poročila komercialnih hiš, potem je jasno, na kakšni stopnji je stanje duha in kdo kreira javno mnenje. Če k temu pridamo še politično jasno opredeljene lastnike nekaterih slovenskih medijev, potem se ve, kako se bo poročalo in usmerjalo ljudi. Znanе so tudi metode iz preteklega režima, s katerimi so znali opraviti z drugače mislečimi. Slovenska samostojnost se nekaterim zdi nekaj samoumevnega, drugi bi raje spet Jugoslavijo, ker niso bili glavni akterji osamosvajanja, ali pa se jim toži po privilegijih, ki so jih bili deležni v nekdanji državi.

Mnogi strokovnjaki, civilna družba in politiki v zadnjem času izražajo prepričanje, da se je Slovenija znašla v zastoju na področju gospodarstva, prava, politike, spoštovanja človekovih pravic in morale. Kdo je odgovoren za takšno stanje in ali je sploh možno spremeniti razmere v družbi?

Menda poročilo varuhinje človekovih pravic ni bilo še nikoli tako obsežno, kot v zadnjem letu. Ne vem, ali je toliko več kršenja človekovih pravic ali v uradu varuhinje delajo več ali pa je morda več prijav kot prej. Včasih pa imam občutek, da je slovenska politična elita izgubila kompas in proizvaja vedno nove afeře, namesto da bi reševala probleme in skrbela za dobrobit državljanov. Sprašujem se tudi, ali postajamo narod lopovov, nepridipravov in pogoltnožev, saj vsak dan

slišimo za nove in nove ovadbe politikov, gospodarstvenikov, poslovnežev ... Povprečno se skoraj vsak Slovenec že toži ali je vpleten v nek sodni spor. Imamo največ sodnikov na prebivalca v Evropi in ogromno sodnih zaostankov. Ali smo sploh še pravna država? Ko že zgleđa, da bo nekdo vendarle moral odgovarjati za svoje početje, se pojavijo pravne luknje ali pa informacijski pooblaščenca, in potem se nič ne zgodi. Slovenska država ni samo v gospodarski, ampak tudi v moralni in institucionalni krizi. Ali je možno to spremeniti? Morda moramo doživeti še kakšen šok, da se bomo vsi skupaj zavedli, da tako ne gre več naprej in si bomo znova zaželeli več poštenosti in bomo to jasno izrazili tudi na volitvah.

Letos mineva dvajset let od začetka demokratičnih sprememb v Srednji in Vzhodni Evropi. So razmere v slovenski družbi slabše ali primerljive kot v državah Srednje Evrope?

V državah srednje Evrope so imeli zunanjeja sovražnika. To je bila Sovjetska zveza, zato so morda nekoliko bolj enotni glede svoje preteklosti. Znano pa je tudi, da so si bivši komunisti v teh letih opomogli in se znova krepijo kot socialni demokrati. V vseh državah pa se na nek način še vedno spopadajo z ostanki socialistične družbe in tovrstnega načina razmišljanja, še posebej na področju podjetništva. Imajo pa tudi težave s korupcijo, kriminalom in lastninjenjem.

V mesecu juliju letošnjega leta ste zaključili petletni mandat slovenske poslanke v Evropskem parlamentu. Lahko potegnete črto pod teh pet let in izpostavite poglobitve poudarke vašega dela v parlamentu?

Najprej moram poudariti, da je to izredno bogata in dragocena izkušnja, zato mi ni bilo žal naporov in tudi odrekaj, ki jih prinaša s seboj funkcija evropske poslanke. Na področju izobraževanja sem bila glavna poročevalka za tri dokumente, in sicer za Evropass, za Poročilo o zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu in za Strategijo za vseživljenjsko izobraževanje do leta 2010. Če si glavni poročevalec, si odgovoren za vsebino poročila, predlog pripravi Evropska komisija, poročlaš o njem na odboru in na plenarnem zasedanju, daješ dopolnila, sprejemaš ali zavrneš dopolnila drugih poslancev ali političnih skupin, odločaš o glasovanju politične skupine v pristojnem odboru in na plenarnem zasedanju. Nekajkrat sem bila poročevalka v senci za različna poročila v politični skupini Evropske ljudske stranke in Evropskih demokratov. Zavzemala pa sem se tudi za pravice slovenskih in drugih manjšin ter opozarjala na njihove probleme, za pravice oseb s posebnimi potrebami, za boljšo družinsko politiko. Promovirala sem Slovenijo s kulturnimi prireditvami in povabila poslance na obisk in prireditve v Slovenijo. Mnogo srečanj s poslanci in govorov pa sem posvetila razčiščenju mejne problematike s Hrvaško.

Evropskemu parlamentu že desetletje očitajo demokratični primanjkljaj in neupravičeno trošenje denarja, tudi zaradi vsakomesečnih voženj iz Bruslja v Strasbourg. Menite, da se lahko Evropski parlament bolj približa evropskemu državljanu ter vzpostavi bolj enakovreden položaj v razmerju s preostalimi institucijami EU?

Poslanci Evropskega parlamenta so edini neposredno izvoljeni predstavniki državljanov v evropskih institucijah. Pomen in pristojnosti EP so se iz mandata v mandat povečevale in bodo še večje ob dokončnem sprejetju Lizbonske pogodbe. Skorajda ne poznam po-

Kdor ima največjo podporo, ta bo tudi najlažje vodil stranko po poti ponovnega vzpona.

slanca (mislim na bivše kolege), ki si ne bi želel, da bi EP zasedal samo na enem mestu. Te selitve so najbolj naporne ravno za poslance, zato smo večkrat zbirali podpise in zahtevali, da bi bila zasedanja bodisi v Bruslju bodisi v Strasbourgu. Poslanci nismo mogli tega doseči, saj so sedeži parlamenta in način delovanja določeni v pogodbah. Najprej bi se o tem morale sporazumeti države članice, potem bi poslanci z veseljem zasedali zgolj na enem mestu. Evropski parlament si prizadeva za približevanje državljanom tako, da vsak dan sprejema številne obiskovalce iz držav članic, organizira predavanja in ogleda, financira izobraževanja za novinarje, mlade, razpisuje natečaje in spodbuja poslance, da promovirajo delo EP v domovini. K negativnemu odnosu do EP pa največ pripomorejo evroskeptiki z neresničnimi in napihnjenimi prispevki v različnih medijih, ki v mnogih stvareh pretiravajo in tako manipulirajo z volivci, še posebej pred volitvami v EP, čemur smo bili priča tudi v Sloveniji.

Od volitev v Evropski parlament sta minila dobra dva meseca, vaša stranka in Evropska ljudska stranka v celoti sta se na zadnjih volitvah ponovno zelo dobro odrezali. V čem vidite poglobitve razloge za strankin volilni uspeh?

Nova Slovenija je imela izredno dobro listo kandidatov z mednarodnimi izkušnjami. Veliko smo se predstavljali po Sloveniji in vsi kandidati smo se dobro odrezali na različnih soočenjih. Imeli smo zelo prepoznavnega nosilca liste in tudi rezultate preteklega dela obeh poslancev Nove Slovenije v EP. Volivci pa so nam želeli dati tudi ponovno podporo po lanskem nesrečnem izpadu iz DZ. Evropska ljudska stranka pa je v evropskem merilu dosegla najboljši uspeh, kar ponovno kaže na to, da v času krize evropski volivci bolj zaupajo desnici kot levici.

Jeseni se obeta kongres vaše stranke. Pričakujete kakšne spremembe v vaši stranki oziroma predloge, ki bi vodili v združitve slovenskih krščansko-demokratskih strank?

Stranka bo v jeseni imela redni kongres. Nismo se še dokončno odločili, ali bo že v jeseni tudi volilni ali samo programski. Sama se zavzemam za skrajšanje mandatov vodstvenim organom in za volilni kongres, na katerem bi se pomerilo več kandidatov. Kdor ima največjo podporo, ta bo tudi najlažje vodil stranko po poti ponovnega vzpona. V Novi Sloveniji smo odprti za vsakogar, ki z nami deli načela in vrednote krščanske demokracije. Želimo povezati vse potenciale za ponovni vzpon stranke, ki želi delati za dobrobit slovenske države. Politiko razumemo kot delo za ljudi.

Krščanske stranke so v razvitih državah praviloma ene najmočnejših strank oziroma se pomemben del volivcev prepozna v njihovem programu, vrednotah. Zakaj pri nas omenjene stranke pobirajo zgolj drobtinice?

Zagotovo stanje v Sloveniji ni normalno. Glede na preteklost pa je razumljivo. Po padcu berlinskega zidu in ob nastanku samostojne Slovenije je bilo veliko navdušenja in zagnanosti, da se lahko končno v Sloveniji ustanovijo tudi stranke, ki izhajajo iz vrednot krščanske demokracije. Protiverska in proticerkvena propaganda pa je zapustila globoke sledi pri vernih in nevernih Slovencih. Ne vem, ali je sploh še mogoče, da se odnos do katolištva, Cerkve in strank s krščansko demokratsko osnovo normalizira. V vseh hudih časih in krizah je v Zahodni Evropi največ volivcev oddalo svoj glas strankam krščanske demokracije, ki

so znale države znova popeljati na pota stabilnosti in rasti. Mi smo že nekajkrat dokazali, da znamo delati za dobro države in državljanov, pri tem pa nismo iskali lastnih koristi.

V Sloveniji je svobodno tržno gospodarstvo vzpostavljeno samo na papirju, pri čemer v praksi gospodarstvo deluje na podlagi dogovorne ekonomije, kjer država s svojimi jamstvi igra pomembno vlogo pri ustvarjanju netržne situacije. Kako zagotoviti, da bo tržno gospodarstvo končno začelo delovati tudi v praksi?

Samo tržno gospodarstvo brez socialne note vodi k bogatenju peščice ljudi na račun revnih množic. Zato je potrebno govoriti o socialnem tržnem gospodarstvu, kjer ima vsak državljan možnosti, da z delom in trudom uspe. Vendar ne na podlagi izkoriščanja drugega ali nepravičnega prisvajanja tuje ali državne lastnine. Pač pa mora vsak imeti možnost, da uspe s podjetnostjo, znanjem, delom in poštenim plačilom delavcem, tako da lahko vsak, ki dela, tudi sam poskrbi za svoje potrebe. Država pa pomaga tistim državljanom, ki si zaradi okoliščin sami ne morejo pomagati. Na splošno pa v Sloveniji premalo podpiramo podjetne in pridne, medtem ko se tistim, ki so na nepošten način prišli do premoženja ali ga nepremišljeno zapravili, ne zgodi nič. Tudi odnos med proizvajalci, kmeti in trgovskimi lobiji ni najbolj urejen. Največ zaslužijo lastniki velikih trgovskih verig, ki izsiljujejo cene, malo pa proizvajalci, kmetje in zaposleni v trgovini. Menim, da bi na tem področju morali biti ostrejši pogoji pri določanju cen, več kontrole in tudi konkurence.

Strokovnjaki ocenjujejo, da Slovenija ni pravna država ter da sodstvo ne deluje neodvisno, ker naj bi nadaljevalo prakso iz bivšega totalitarnega režima. Evropsko sodišče za človekove pravice je v Strasbourgu razsodilo zoper Slovenijo v več kot 200 primerih. Kako zagotoviti, da bo sodstvo začelo delovati učinkovito in neodvisno ter v skladu z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah? Bi bilo potrebno odpraviti trajni sodniški mandat oziroma uvesti poskusni mandat?

Strinjam se, da je sodstvo vsaj do določene mere še vedno podaljšana roka trenutno vladajoče koalicije oziroma se še po prejšnjem režimu ni obnovilo tako, da bi dejansko bilo neodvisno. To je pri vsem še najbolj zaskrbljujoče, saj državljanji ne verjamemo, da je mogoče priti po sodni poti do pravične rešitve.

Slovenija je v prejšnjem stoletju kot edina članica Evropske unije preživela tri totalitarne režime. Medtem ko sta bila nacizem in fašizem deležna javne obsodbe, pa slovenska družba ne zmore obsoditi komunističnega totalitarnega režima, ki je na Slovenskem trajal najdlje in imel najhujše posledice. Evropski parlament je 2. aprila sprejel skupno resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmu, kjer izraža spoštovanje do vseh žrtev totalitarnih in nedemokratskih režimov v Evropi in poudarja, da je treba za okrepitev evropske zavesti o hudo delstvih totalitarnih režimov podpirati pričevanja o nemirni evropski preteklosti, saj brez spomina ne more biti sprave. Državni zbor ne najde soglasja za sprejetje omenjene resolucije v obliki deklaracije. Je sploh možno pričakovati, da bo DZ omenjeno deklaracijo sprejel in zakaj je po vašem mnenju potrebna?

Glede na sestavo sedanjega DZ, kjer ima večino levica, ne verjamem, da bo prišlo do sprejetja reso-

lucije v takšni obliki, saj si poslanci vladnih strank izmišljajo vedno nove izgovore, zakaj je ne bi sprejeli. V EP je ta zelo blaga in previdna resolucija dobila široko podporo večine političnih skupin, zanje smo glasovali tudi vsi evropski poslanci iz Slovenije. Zdi se, kot da nekateri izmed njih v Evropi razmišljajo drugače kot doma. S potrditvijo te resolucije v DZ bi lahko na eleganten način razrešili desetletja trajajoč spor o vrednotenju komunističnega režima in njegovih zločinov, za katere imamo več kot jasne dokaze. Nedelovanje pravne države pa še vedno omogoča, da se nekateri pretvarjajo, kot da se ni nič zgodilo in zločince razglasaajo za junake. Ko sem v EP kolegom iz drugih držav omenila, da bomo v Ljubljani znova poimenovali ulico po Titu, tega kar niso mogli verjeti. Resolucija poziva tudi k spodbujanju nadaljnjih raziskav zgodovinarjev, k odprtju in dostopnosti arhivov, poziva pa tudi k opravičilu svojcem preživelih in popravi krivic. Te volje pa v Sloveniji ni, saj bi se tako nekateri »junaki« lahko spremenili v zločince in bi morali mnoge dosedanje mite o herojih in junaskih dejanjih krepko spremeniti.

Del družbe v Sloveniji, kljub soglasju v strokovni javnosti, komunizma ne šteje med totalitarne sisteme. Kam po vašem mnenju vodi takšno zanikanje totalitarosti komunističnega režima?

Živeli smo v državi, kjer smo imeli, vsaj nekaj let po vojni, več svobode kot v drugih komunističnih državah. Hkrati pa je mitu o dobrem Titu in napredni Komunistični partiji služil dobro utečeni propagandni stroj, kot so šolstvo, vojska in mediji. Vemo, da so samo družbeno in politično neoporečni ljudje lahko zasedali pomembna mesta. Sovražniki države pa so si »zaslužili« Goli otok ali kakšno drugo nesrečo. Člani partije ali borci NOB pa so dobivali, in še dobivajo, tudi ustrezne ugodnosti in dobre pokojnine. Kaj je v primerjavi s tem svoboda govora, verska svoboda ali demokracija? In mnogi še danes ne morejo verjeti, da je bil komunizem le dobro izdelana in propagirana pravljica in da je resnica precej drugačna. Z nostalgijo se spominjajo komunističnih časov in pozabljajo, da so bili takrat mladi, zato se jim zdijo tisti časi lepši. Če bi se morali sedaj vrniti v takratno »blagostanje«, pa bi verjetno kmalu bentili nad njim.

Povojni in medvojni poboji civilnega prebivalstva in političnih nasprotnikov ostajajo eden od največjih problemov sodobne družbe. V Sloveniji ni še nihče pravno ali kakorkoli drugače odgovarjal za hudodelstva zoper človečnost po drugi svetovni vojni. Kako pravično odgovoriti na omenjena totalitaristična hudodelstva, saj vemo, da dejstvo, da so bila storjena pred več kot šestdesetimi leti, ne pomeni, da se ne morejo več ponoviti v prihodnosti?

Vojno in povojno dogajanje je res bilo kruto in mnogi so v tistih okoliščinah pod vplivom ideologije in vojne psihoze izvrševali zločine, ki jih sicer v normalnem stanju ne bi nikoli zagrešili. Zato je vsekakor potrebno upoštevati razmere v tistem času. V strahu, da pa vendarle ne bi nekoč prišli ti zločini na dan in bi morali zanje odgovarjati, mnogi branijo ta dejanja z izgovorom o kolaboraciji in o zasluženi kazni. Prič je še malo živih, storilcev tudi, pa še ti so že zelo stari. Menim, da bi morali zgodovinarji in preiskovalci priti resnici do dna in tako ovreči vse dvome o krivcih in žrtvah. Če bi imela možnost, bi spodbudila vse, ki kar koli vedo o teh dejanjih, naj pričajo, se izpovejo in tako olajšajo svojo dušo. Kdor bi to storil in se ob tem tudi resnično kesal, bi ga pomilostila brez kazni. Kdor

tega ne bi storil v predpisanem času in bi se izkazalo, da je kriv, bi ga obsodila glede na težo krivde. Seveda pa je v interesu sedanje oblasti, da s priznanjem zločinov komunizma zavlada še nekaj let, ko ne bo več živelih krivcev. Mrtvim pa bo tako sojeno drugje.

Kakšno politično prihodnost si po vašem mnenju zasluzi Slovenija? Imajo trenutne vladne in opozicijske stranke odgovore na ključna razvojna vprašanja?

Pravijo, da imamo takšno oblast, kakršno si zaslužimo in smo jo izbrali. Žal moramo pod njo trpeti tudi tisti, ki je nismo izvolili. Politika je v Sloveniji zašla na težka pota, ker čedalje bolj prevladujejo laži, prevare, pohlep, okoriščanje in medsebojno obtoževanje. Ni sodelovanja, dogovarjanja in iskanja skupnih ciljev, resnice in pravice. Slovenija potrebuje znanje vsakega posameznika in njegov doprinos k družbi; potrebuje spodbudno družinsko politiko za izboljšanje demografske slike; potrebuje trdna mala in srednja podjetja, ki bi jih država podpirala z ustreznimi zakonodajo; potrebuje več pravičnosti pri delitvi dohodkov in dobičkov; potrebuje vlaganje v razvoj in potrebuje modre politike, ki bi bili sposobni povezati vse sile v državi ter preseči nazorska in politična nasprotja. Stranke bi se morale potegovati za volivce z dobrimi predlogi in rešitvami problemov in ne z razvpitimi aferami.

Velik del vašega poklicnega dela ste preživeli v Zavodu za usposabljanje invalidne mladine Kamnik. Kako presoimate varstvo pravic invalidov v slovenski družbi, še posebej potem, ko je Državni zbor v lanskem letu ratificiral Konvencijo OZN o pravicah invalidov in izbirnega protokola h konvenciji o pravicah invalidov?

V Sloveniji je sorazmerno zelo dobro poskrbljeno za osebe s posebnimi potrebami. Seveda bi nekateri želeli še več, kot je na primer osebna asistenca za vsakega, ki želi živeti samostojno in neodvisno življenje. Žal pač nismo tako bogata država, zato ne morejo biti izpolnjeni vsi pogoji in želje posameznikov. Obiskala sem kar nekaj centrov za usposabljanje, med katerimi mi je gotovo najbolj poznan Zavod v Kamniku, ki se je med tem že tudi preimenoval v Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Kamnik. Ima odlične pogoje za delo in tudi sposobne kadre, ki delajo zelo strokovno in z velikim občutkom za delo mladimi invalidi. Upam, da bo slovenska država tudi v prihodnje zgledno skrbela za dostojno izobraževanje in življenje invalidov.

Iz vaše spletne strani izhaja, da se literarno udeležujete. Kakšno mesto ima literarno ustvarjanje v vašem življenju in ali se mu nameravate bolj posvetiti v prihodnosti?

Za potrebe domače dramske skupine, ki jo vodim, sem napisala nekaj dramskih del. Z nekaterimi sem želela predstaviti tudi del kulturne dediščine Moravske doline in povečati občutek za njeno ohranjanje. Ob teh igrarh so uživali in se zabavali tako igralci kot tudi gledalci. Nekatere sem izdala v knjižni obliki, nekatere še čakajo na to. Imela sem še veliko načrtov, pa me je trenutna politična pot pri ustvarjanju malo zaustavila. Prepričana sem, da bo spet prišlo obdobje, ko si bom lahko vzela več časa in napisala kaj novega. Literarno ustvarjanje in režiranje iger v dramski skupini Limbar mi je v posebno veselje, še posebej lepi so trenutki, ko navdušimo naše gledalce. Morda bom v prihodnosti lahko uporabila dosedanje politične izkušnje za kakšno politično satiro. **2**

Če imajo največjo branost rumeni časopisi in gledanost politično motivirana senzacionalna poročila komercialnih hiš, potem je jasno, na kakšni stopnji je stanje duha.